

Jhr. mr. Tjalling van Eysinga: "Beheren leren met vallen en opstaan"

Walter Kooy en Peter Schütz

In deel III van de serie over beheerders een gesprek met Jhr. mr. Tjalling van Eysinga, eigenaar/beheerder van de Vegilinbossen.

De in de zeventiende eeuw aangelegde Vegilinbossen tegen het Friese Sint Nicolaasga - genoemd naar een voorvader van de huidige eigenaar/beheerder - vindt men op een stuk zandgrond tussen de Friese meren. Langweer ligt bij wijze van spreken op een steenworp afstand. Het is ook in Friesland niet ongebruikelijk om in dit soort gevallen te spreken van hogere zandgrond, maar dat hoger is betrekkelijk. In ieder geval moet er enige moeite worden gedaan om van het water af te komen.

Het zijn voornamelijk eikehakhoutpercelen met hier en daar een naaldhoutopstand. Er liggen enkele vijvers, soms als getuige van vroegere ontgrondingen, een prak-

tijk waar de overheid tegenwoordig niet zo gauw meer toestemming voor geeft.

Verder horen tot het landgoed een huis, enkele boerderijen en dienstwoningen en een niet onaanzienlijke oppervlakte landbouwgrond. Een kapvlakte, vrij gekapte stroken en nieuw middenbos - als je daarvan kunt spreken - zijn er getuigen van, evenals stapels hout, nieuwe greppels en behoorlijk onderhouden wegen en paden, dat hier beheer wordt gevoerd. Het bos wordt multifunctioneel beheerd, maar de hoofddoelstelling, daarover bestaat geen twijfel, is produktie. Een gesprek met jhr. mr. T. A. J. van Eysinga, de derde in onze serie over de beheerder.

Eigenlijk wilde hij veearts worden. Maar dan wel met de zekerheid dat hij dat mooie beroep in Friesland kon uitoefenen. De kans daarop leek hem echter klein en zo belandde Tjalling van Eysinga (34) in Groningen om daar rechten te studeren: een negatieve keuze, dat wel,

Jhr. mr. Tjalling van Eysinga op een kapvlakte.

Eén van de door ontgronding ontstane vijvers in de Vegilinbossen.

maar niet om achteraf spijt van te hebben.

Nu is hij boer en beheerder. Beheerder zowel van eigen land als van dat van anderen. Boer en beheerder, een niet onlogische maar ondanks dat ook niet alledaagse combinatie in ons land. Zeker niet voor een jurist, die dan wel geen zin had om op een kantoor terecht te komen, maar van het boerenvak betrekkelijk weinig benul had. Boer is hij op 55 ha waar hij een akkerbouwbedrijf uitoefent. Daarnaast heeft hij nog 75 ha landbouwgrond verpacht en tenslotte is hij eigenaar van 50 ha bos. Onderdeel vormend van het 300 ha grote landgoed Vegilinbossen ten noordwesten van het Friese Sint Nicolaasga.

"Wij behoren," zegt hij met enige trots, "tot de bosbedrijven in het LEI-onderzoek, die positief draaien en dat is toch niet gering met zo'n niet zo erg florissant bos."

Wie misschien wat lichtvaardig denkt dat Van Eysinga daar in een gespreid bedje terecht is gekomen en daar nu uit pure liefhebberij wat kan hereboeren en beheren wacht een verrassing. Hij heeft het land van zijn vader gekocht en het geld daarvoor heeft hij moeten lenen. Iets waar het LEI - wellicht heel wijselijk - geen rekening mee houdt bij zijn berekeningen over het bedrijf. En zowel het boerenvak als het beheren heeft hij in de praktijk moeten leren, al vallend en weer opstaand zoals dat heet.

Inmiddels is hij wel beëdigd rentmeester, beheert voor

zijn broer en zijn vader de rest van de Vegilinbossen met aanpalende landbouwgronden en daarnaast nog verschillende, voornamelijk verpachte, landbouwgronden in Friesland.

Het begon eigenlijk met het uit de pacht vrijkomen van 20 ha landbouwgrond, nog tijdens zijn studie. Via een onderhandse huurovereenkomst met zijn vader kreeg hij daar de beschikking over. Daar begon hij mais op te verbouwen, een activiteit waar hij slechts zo nu en dan voor uit Groningen weg moest.

"Na mijn studie kwam een boerderij vrij en daar ben ik toen gaan wonen. Toen heeft zich vrij snel zowel het boerenbedrijf als het beheer uitgebreid. Ik moet toegeven, het heeft me in de beginjaren meegezeten. Er waren jaren dat ik meer dan 40 ha mais had staan en dat groeide best op die zandgrond hier."

Daar is flink wat drijfmest over heen gegaan?

"Gelukkig valt dat wel mee. Uiteraard is er drijfmest over heen gegaan maar toen ik begon was er nog geen sprake van zure regen en dergelijke zaken. Mest was toen ook nog heel duur en ik had niet veel geld. Er ging nooit meer over dan strikt nodig was voor het gewas. Daar was ik later wel blij om. In de teelt van mais is nu helaas wat de klad gekomen, maar het is nog steeds een belangrijke bron van inkomsten."

"Op dit moment is de externe rentmeesterij steeds meer mijn belangrijkste bron van inkomsten waarbij ik me

Interview

Een landbouwenclave binnen de Vegilimbossen.

specialiseer – wat niet onlogisch is voor een jurist – in de juridische facetten van de agrarische problematiek, bijvoorbeeld de pachtwet of de superheffing. Al vrij snel ben ik ook begonnen het bos aan te pakken en ook wat dat betreft had ik het tij mee. Het bos – vrijwel alleen maar eikehakhout – was hard toe aan een opknopbeurt. Mijn vader had de pech gehad dat de eikehakhoutcultuur na de oorlog vrij snel in elkaar stortte en dat er eigenlijk geen andere mogelijkheden voor het bos waren, waardoor er ook geen geld binnenkwam om het te onderhouden.”

“Toen ik begon met beheren kwam de rage van brandhout net behoorlijk op gang en bovendien waren er toen nog een aantal subsidies waar ik dankbaar gebruik van heb kunnen maken. Het brandhout leverde wel niet zo verschrikkelijk veel op, maar de boerderij draaide heel behoorlijk en de opbrengsten uit het bos waren een enorme stimulans om wat aan het beheer te doen.”

Hoe leer je om dat te doen?

“Door in het begin wat fouten te maken, door geluk te hebben en door bovendien nog net op tijd erop gewezen te worden dat als je zo doorgaat je in moeilijkheden komt. Je moet goed begrijpen, hier was een heel bos eikehakhout waar al in meer dan 20 jaar niet meer iets aan gedaan was en er was een grote vraag naar openhaardhout. Niets leek mij logischer dan de bijl in een stuk te zetten. Daarna groeit het wel weer bij, dacht ik in mijn onschuld. Nog afgezien van de problemen, die ik met Staatsbosbeheer over de herplantplicht dreigde te krijgen is het ook niet zo dat eikehakhout, wanneer je er een

flink aantal jaren niet naar hebt omgekeken en dan gaat ingrijpen, gewoon maar weer doorgroeit.”

“Ik heb geleerd dat er meer vast zit aan de eikehakhoutcultuur. Je zult de zaak regelmatig moeten bijhouden, je zult ook stelselmatig stoven moeten vervangen en als je lang niets hebt gedaan moet je eigenlijk weer heel voorzichtig beginnen. We organiseren hier binnenkort met de Bosgroep waarin ik zit een studiedag over het beheer van eikehakhout want je merkt dat dat een vak is waar steeds minder mensen nog iets van af weten.”

“Tussen Staatsbosbeheer en mij botste het aanvankelijk nogal maar dat draaide gelukkig snel bij. Zij maakten mij snel duidelijk dat, als ik zo doorging, het niet veel langer getolereerd zou worden. Daarna zijn wij elkaar steeds beter gaan begrijpen. Zij kregen begrip voor de problemen van de particuliere bezitter en toen zijn ze me gaan adviseren. Dat heeft mij zeer gemotiveerd.”

Heeft u naast het weer op poten zetten van hakhoutpercelen in de afgelopen tijd nog andere beheersmaatregelen genomen?

“Mijn oom was vlak voor de oorlog al begonnen met de omvorming van een aantal percelen naar naaldhout en daar ben ik op wat grotere schaal mee doorgegaan. Al meteen bij de gesprekken met Staatsbosbeheer kwam de vraag naar voren wat ik ging omvormen en wat ik hakhout zou laten. Aanvankelijk was mijn beleid nogal rommelig en had ik nog het idee dat ik alles wel hakhout

kon laten, maar ik heb inmiddels geleerd dat er wat zal moeten gebeuren en ik denk dat 20-25% in ieder geval wel omgevormd wordt. En in de toekomst wordt dat misschien nog wel meer."

Hoe belangrijk is de recreatie voor het beheer?

"Mijn vader is indertijd al begonnen met het opzetten van een landgoed- en kasteelcamping. Verder is het landgoed uiteraard opengesteld, al moet ik zeggen dat ik het automatische daarvan in het begin wat vreemd vond. Tenslotte hebben we nu een nieuw project op stapel staan. Op bijna 50 ha is bijna alles in orde wat betreft vergunningen e.d. om een golfbaan aan te leggen. De grond was bijna allemaal landbouwgrond met wat stroken bos ertussen die uitstekend als decor voor het golfen kunnen dienen. Er hoefde maar heel weinig gecompenseerd te worden in het kader van de Boswet."

Hoe belangrijk zijn subsidies en andere regelingen van de overheid?

"Een aantal subsidies, die nu overigens niet meer bestaan, is erg belangrijk voor mij geweest om op gang te komen met het beheer. De Natuurschoonwet is in principe prima voor een bosbezit. De NSW legt wel beperkingen op, maar daar merk ik niets of heel weinig van. Als je bos niet onder de NSW valt mag je altijd hakhout vellen als vorm van onderhoud, terwijl ik het iedere keer moet melden bij NMF. Maar ik beleef dat niet als een belemmering. Ook daar is weer van belang wat voor relatie je met iemand hebt, of je naar elkaar kunt luisteren."

"Maar het subsidiebeleid op bosbouwgebied van de overheid op dit moment vind ik erg kortzichtig. Het is al zo verschrikkelijk weinig ten opzichte van het totale overheidsbudget dat het niet verstandig is om daar ook nog eens op te gaan bekknibbelen. Wij leveren een dienst aan de maatschappij waarvan iedereen vindt dat het goed is dat dat gebeurt. Ik meen dan ook een zekere maatschappelijke steun voor die dienstverlening te mogen verwachten, uiteraard met behoud van eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde bedrijfsvoering."

Enkele jachtgeweren, staand naast het bureau in iets wat op een paraplustandaard lijkt, wijzen er op dat het wild in de Vegilinbossen niet onbezorgd zijn gang kan gaan.

Ziet Van Eysinga, in tegenstelling tot wat in de Nederlandse bosbouw gebruikelijk is, een nauwe band tussen jacht en bosbouw?

"Een goede wildstand hangt in ieder geval nauw samen met een goed bosbeheer. Als de natuurlijke verjonging niet goed op gang komt omdat de reeën je voor zijn is dat een duidelijk teken. Op het bezit heeft een jachtcombinatie, waar ik zelf overigens met plezier deel van uitmaak, het jachtrecht en dat is niet alleen voor mijn plezier en het beheer, maar het heeft ook een nuttige functie in die zin dat ik nog eens wat hoor over beheer en rentmeesterij elders."

Bij het afscheid blijkt dat Van Eysinga het Nederlands Bosbouw tijdschrift niet kent, Bosbouwvoorlichting echter wel. Daar zullen we wat aan doen.

Het huis van de familie Van Eysinga in de Vegilinbossen.